

Más a vető és más az arató

Eredeti elhangzás dátuma: 1936. október 11. Szentháromság ünnepe utáni 18. (aratási hálaadó)
vasárnap

Helyszín: Nincs feltüntetve

Alapige: János 4:37-38.

Mert ebben az a mondás igaz, hogy más a vető, más az arató. Én annak az aratására küldtelek titeket, a mit nem ti munkáltatok; mások munkálták, és ti a mások munkájába állottatok.

Keresztyén Testvéreim!

Az elmúlt héten Magyarországra ráborult a gyász. A zászlórudakra felszökött a fekete zászló, s az égre, erre az olyan parányira összezsugorodott magyar égre, amelyik olyan hamar el tud sötétedni, ráborult a szürke felhő és megindult szünni nem akaró permetezéssel az őszi eső és megindultak önmagunk siratására gyászkönnyeink. Az elhunyt magyar miniszterelnöknek nemcsak párthívei és imádói, hanem ellenfelei, ellenségei és gyűlölői is, határokon innen és határokon túl, tisztelettel és megrendülve állottak meg koporsója előtt. Megérezték, itt valami nagy tragédia történt, mikor az élete teljes erejében és pályafutása delén levő ember munkájának kezdetén így összetörik. Nagyon sokan úgy érezték, hogy Gömbös Gyula koporsójában egy félbemaradt ember pihen. Igaz, hogy emberileg feljutott a legmagasabb polcra, amire csak ebben a megcsönkített országban ember ma feljuthat. Egyszerű falusi rektorházból a miniszterelnöki palotába. És mégis, akik őt ismerték és messziről nézték, mindnyájan úgy érezték, ez az ember még nem bontotta ki a benne rejlő lehetőségeket és korai halála a remény rügyeit fagyasztotta le. Koporsójában egy félbemaradt munka roncsai hevernek. Igaz, hogy az a pár esztendő, mit munkában tölthetett, nem volt eredmény nélkül való és hűséges kezek össze tudják szedni a kalászokat arról a mezőről, melyen az arató kezéből kihullott a kasza. De érzi minden ember, hogy nem tudta elvégezni azt, amit szeretett volna. És mindig van valami nagy tragédia a félbe maradottságban. Mindig van valami tragédia abban, ha megáll az ember egy félig megépített ház előtt, melyből eltűntek a vakolómunkások, a dolgozó kezek. Mindig van valami megdöbbentő abban, ha művészkézből kihull az ecset és megállunk egy félig kész vászon előtt, melyen csak pár vonással áll előttünk egy el nem mondott gondolatorzó.

Kedves Testvéreim! Mikor valami ilyen történik, mint most Magyarországon ezen a héten történt, az ember mindig úgy érzi, hogy valami sérelem történik. Sérelem az élet és halál szabados Ura részéről emberrel, nemzettel, munkával egyaránt. És azután ez az ige megmutatja,

hogy semmi sérelem nem történik ilyenkor sem emberrel, sem nemzettel, még csak a munkával szemben sem. Nem tragédia a félbemaradás. Nem tragédia az élet mezejéről munka közben való elszólítás, hanem életrend! A mi Urunk így fejezi ki ezt: "... mert ebben az a mondás igaz, hogy más a vető, más az arató." És figyeljük meg, nem úgy teszi ezt a kijelentést, mintha ő találta volna fel ezt az életigazságot, hanem úgy állapítja meg, mint valami közszájon levő igazságot, melyet már rég megállapított a figyelő szem és gondolkodó emberi elme. Ott, Samáriában, a Jákob kútja mellett nem új felfedezésként jelenti ki ezt az igazságot, hanem egy közmondást idéz, amikor ezt mondja: "más a vető, más az arató".

De nemcsak a közmondásban jelentkező emberi tapasztalatleszűrés állapította meg azt, hogy munka közben való elszólítása a munkásnak megszokott, közönséges valami, de Jézus megállapítja ezt egy sereg más helyen is. Például Máté 18. fejezetében a gonosz szolga példázatában, aki a 10.000 talentumot sikkasztotta el, az a számonkérés, ami ott történik, egész váratlanul történik. Ő úgy gondolta, lesz még ideje ledolgozni, előteremteni azt az összeget, amivel bűnét leplezni tudja, – de nem fejezhette be munkáját, hamarabb jött a számonkérés. Lukács 16. fejezetében van megírva a hamis sáfár története. Az ő számára is a számonkérés minden körülmények között meglepetés volt. Volt ugyan annyi ideje, hogyha kapkodva is, de szellemesen kivágja magát, de az bizonyos, munkáját, mit maga elé kitűzött, nem engedte neki befejezni a számon kérő Úr.

De az Úr Jézus nemcsak példázataiban jelentette ki ezt az igazságot, hanem akkor is, mikor ítéletre való eljövételéről beszél. Az Ő ítéletre való eljövetele nem úgy fog történni, hogy mikor mindenképpen ékesen befejeződnek, jön a vég, hanem jön hirtelen, ahogy jön a villámlás áthatva az eget. Jön, mint a tolvaj, észrevétlenül és nem is sejtve, és egy sereg ember lesz, akit munkában fog találni, egy sereg lesz, akit a mezőről fog hazahívni, lesz, akit veszekedés közben fog félbeszakítani az Úr eljövetele, de nem engedi, hogy mindenképpen befejeződjenek, amikor minden után pont van téve, akkor jöjjön el ítéletet tenni.

És ezt az igazságot igazolja a Biblia minden története. Csak kettőt említek meg: egy ótestamentumit és egy újtestamentumit. Mózes nehéz, keserves nevelő munkával kivezeti népét Egyiptomból Kánaánba. Vele bujdokol a pusztában 40 éven keresztül. Hogy ez a nép megmaradt Isten népének, hogy ez a nép megmaradt egy népnek, hogy minden nehézség sem tudta kipusztítani belőle elhívása tudatát, azt Mózesen keresztül vitte végbe az Úr. De mikor eljött volna a munka eredménye, mikor odaértek a Jordán partjára és föltárult előtte Kánaán földje, – Mózes csak benézhetett oda. Aki népét bevezette az ígért földjére, az már más ember volt. Mert más a vető, más az arató. Újtestamentumi példa: Nézzük meg Jézust emberi oldalról. Elvégezte a váltságmunkáját. A kereszten elégséges áldozatot hozott minden ember bűnéért,

senki ahhoz hozzá nem tehet és abból el nem vehet, – és mégis, a váltság elfogadásának nagy diadala, az első Pünkösöd, az nem az ember-Krisztus diadala többé, az már a Péterek, a tanítványok munkája. Mert más a vető, más az arató.

Ezt igazolja a mindennapi élet is. Igaz ez a mondás a családi életben is. Minden édesapa és édesanya másnak neveli gyermekét. Virágot ültet a családi kertbe, félti, óvja minden veszedelemtől, mint gyenge palántát öntözgeti gondjai könnyeivel és takargatja imádsága szárnyaival, hogy korai fagy le ne fagyassza. És mikor kinyílik a virág, más szakítja le. És ennek a mondásnak igazságát igazolja minden pedagógiai munka. Az iskolákban, akik a szent magvető utódjaiként járnak gyermeklelkek szántóföldjén, másnak dolgoznak. Amikor a gyermek lelkében kinyílik az a virág, melynek magját ők ültették, szárnyára kapja őt az élet vihara és viszi más iskolába, vagy az élet iskolájába, mert más a vető, más az arató. És milyen sokszor felejtkeznek el a gyermek arról, aki első magvetője volt.

De bármennyire sorakoztatjuk is fel az Írás ez igazsága mellett igazolásul az élet tapasztalatait, ez nem jelenti azt, könnyű beletörődni abba, hogy más a vető, más az arató. Nehéz beletörődni, mert mindenki sóvárogva sóvárog az elvégzett munka szemlélésének öröme után. Oly csodálatosan boldog öröm és nem mindig hiúság táplálta öröm az elvégzett munka szemlélése. Mikor megáll a gazda vetés után és végignézi a gyönyörű sima táblán – oh, milyen jóleső öröm neki az elvégzett munka öröme! Mikor végignézi a tisztviselő az íróasztalán, hol az elintézendő akták helyén üresség van – oh, milyen jóleső az ilyen üres íróasztal látása. A kereskedőnek milyen öröm nézni évi mérlegét, a jól sikerült üzleti eredményt. A mi Urunk Istenünknek is jóleső öröm volt végignézni a teremtett világon és elmondani: "Íme, minden igen jó." Az ember egy életörömtől megfosztottnak, kiraboltnak érzi magát, mikor bele kell nyugodnia abba, hogy más a vető, más az arató.

És nehéz ebbe belenyugodni azért is, mert többé-kevésbé bennünk van a hivatás tudata. Érezzük, nem véletlenül születtünk erre a világra és nem véletlenül állunk ott, hol állunk. Hogy Isten bölcs és szent célkitűzése állított arra a helyre, az ő akarata, hogy azt a munkát végezzem el, melyet számomra kijelölt. Minél erősebb valakinek elhivatottságáról való meggyőződése, annál nehezebb neki belenyugodni abba, hogy más a vető, más az arató.

Mégis azt kell mondani, akármilyen kemény és nehéz is ez az igazság, az igazság kérdésében nem szabad azt kérdezni, tetszik-e vagy nem? Az igazság önmagáért van. Az igazság és valóság ellen hiábavaló minden emberi harc azon az alapon, hogy én ebbe nem tudok belenyugodni. Itt nincs más mód, mint belenyugodni. Engedelmesen meghajtani a fejünket, hogy Isten így látta jónak, hogy ezen a világon más legyen a vető és más az arató. S amint e ténnyel szemben nem kívülről foglalunk állást, hanem belülről azonosítjuk vele magunkat,

mihelyt nem tragédiának, hanem életrendnek érezzük, abban a pillanatban felragyog előttünk az, ami mindig áll: "mind jó, amit Isten tészén." Meglátjuk, hogy a legkellemetlenebb igazságok is mindig jók és hasznosak nekünk.

1./ Tudod-e, testvérem, hogy ez az életrend – más a vető és más az arató –, ez tanít meg minket háládatosságra? Olyan végtelenül szomorú az, hogy az ember olyan hamar elfelejti az embert. Amiatt, hogy a régi belvárosi temetőt ki fogják üríteni, több alkalommal jártam ott. Megállottam egy-egy régi sír előtt és elolvastam az alig-alig olvasható neveket és végtelen szomorúság ülte meg a lelkemet, mikor láttam, milyen hálátlan ez a világ. Hogyan el tud felejteni mindenkit, akit, míg élt, magas trónra ültetett, úgy tömjénezett, és boldog volt, ha csak egy-két szót válthatott vele. Olyan szomorú az, hogy a ma csak a mával törődik és a tegnap embereit csak elhanyagolható valaminek tekinti.

De nemcsak a temetők beszélnek erről, hanem sokszor azok a programbeszédek is, melyekkel új emberek állnak be a régi barázdába. Olyan kellemetlen érezni szavak mögött és nyíltan is, hogy az új embernek minden rossz, ami volt. Csak az a tény, hogy elődje cselekedett valamit, már magában foglalja a marasztaló ítéletet felette. Csak az új jó, a régi rossz és eltévesztett cselekedet. Amikor megértjük, hogy e világban a munka folyamatos valami és nem osztható fel emberek szerint egymástól elkülönített részekre, hogy ez eddig X, az meg Y munkája, – ha ezt megértjük, Isten mindenkit olyan barázdába állít, amelyben más szántott, olyan fa érett gyümölcsét rendelte betakarítani, amelyért más verítékezett, amint meglátjuk a munkának ezt a feloszthatatlanságát és folyamatosságát, megtanulunk hálás szívvel gondolni azokra, akik előttünk éltek és dolgoztak.

Nem érzed-e, hogy nekünk, jelenkor munkásainak, milyen jó ezt megtanulni, de magának a munkának az érdeke is mennyire megkívánja, hogy tudjuk, mindegyikünk mások vetését kaszálja, s más számára vet új magot?

2./ Szükséges, hogy más legyen a vető és más az arató, mert ez tanít meg bennünk az alázatosságra. Az ember olyan hamar hajlandó azt gondolni: mindent én cselekszem, és minden eredményt a maga számára lefoglalni. Olyan hamar hajlandó a cséplőgép mellett álló teli búzászásokra büszkén rámutatni: ez az én munkám eredménye. Milyen nagy szüksége van az egyénnek is, a munkának is, a dolgozónak és a megmunkált területnek egyaránt arra, hogy más legyen a vető, más az arató, hogy senki a maga számára le ne arathassa a munkájának eredményét. Minden munka és győzelem egy nagy staféta munka és győzelem. Régmúlt időkben indult el egy nagy világító fáklyával az első valaki, hogy mi volt a neve, nem tudjuk,

a ki tudja hányadiknak vette át az utolsó, aki egy végső nagy hajrával odarohant az oltárhoz, hogy meggyújtsa annak tüzét. Hogy a tűz az oltárra került, hogy ott lobog, az nem az ő érdeme csupán, hanem egy nagy együttműködés eredménye. Babérját ezer levélre kellene szedni és szétoztani azok között, kik vele együtt futottak ugyanazon fáklyával.

3./ Szükségünk van nekünk arra, hogy más legyen a vető és más az arató, mert ez győz meg megalázó tényeivel arról, hogy e világon én sem vagyok nélkülözhetetlen. Mennyi ember él abban a hitben, összedől a világ, ha én kidőlök, mert az én vállam tartja az egész világot, s jaj, ha én alatta összeroskadok. Jó az és áldassék érte az Isten, ha valaki szolgálata fontosságának tudatában éli munkás életét. De jaj, ha azt gondolja, hogy csak velem, csak általam, csak rajtam keresztül történhetik minden, mert én vagyok az egésznek hordozója. Ezek az emberek sohasem gondoskodnak arról, hogy jöjjön valaki utánuk, aki felemelje a porba hullott fáklyát és fusson tovább vele. Ezek az emberek, akiknek fáj az, ha utódokat látnak maguk után. Mennyire kell az nekünk, hogy lássuk, más a vető, más az arató.

4./ És szükségünk van erre az életrendre azért is, mert ez tart meg felelősségünkben. Semmi alól nem akar úgy szabadulni az ember, mint a felelősség alól. Ezért próbálja megosztani, áthárítani a felelősséget egészben vagy részben másokra. Csodálatos, első pillanatban úgy látszik, hogy ez az igazság a felelősségérzetet tompítja. Hiszen nem egyedül dolgozom, elődök utódja vagyok, csak egy láncszem egy nagy sorozatban. Pedig a tény az, az a tudat, hogy más fog utánam aratni, csodálatosan megedzi a felelősségtudatot. Mert azt jelenti: én nem fejezhetem be a munkát, nem arathatom le a gyümölcsöt, másnak kell azt adnom, és nem tudom, mikor jön az őrsgváltás. Mikor az Uraknak Ura és királyoknak királya a vezért is leváltja és mást parancsol helyébe. Én nem biztathatom magam avval, lesz még idő, tévedésemet ki fogom javíthatni. Nem tudom, mikor jön helyembe a másik arató. Egyénnek is, munkának is, mennyire kell ez a keserű tény, hogy más a vető, más az arató.

5./ És ez őriz meg mindnyájunkat a bizodalomban. Mert ha más a vető és más az arató, és a vető és arató változása egy felsőbb hatalomtól függ, ez azt jelenti: a munka nem a mienk, hanem azé a felsőbb hatalomé, az Úré, aki magvetőket és aratókat küld az Ő munkájába, aki gondoskodik arról, ha a munkásokat kell is váltania, a munka folyik és szakadatlanul folyik tovább, mert az az Ő munkája. Érzed-e, milyen csodálatos biztatás súlyos veszteséget jelentő emberek sírja mellett, hogy más a vető, más az arató, de egy az Úr és Övé a munka?

Még világosabb e tény vigasztalása, ha még biblikusabbá tesszük számunkra. Minden nevelőjét e világnak magvetőnek szoktuk mondani. Sokszor beszélünk arról, mennyi magvető van, szülők, tanítók, előtörő harcosai egy gondolatnak, de ez nem felel meg a biblia értelmezésének. Figyeljük meg, magát az embert soha magvetőnek nem tekinti a biblia. Az ember lehet szántó föld, amelybe elvetik a magot, lehet jó mag, melyet elvetnek, de sehol nem olvassuk, hogy az ember a magvető. A magvető az embernek Fia, Máté 13. fejezetében Ő maga mondja: Ő a magvető, mi csak aratók vagyunk. Ezért nem arra bízgat, hogy könyörögjünk azért, hogy küldjön magvetőket, hanem csak aratókat. Ez azt jelenti, a munka fontosabb, szaktudást igénylő részét más végzi el, nem az ember. Megfigyeltétek-e, hogy a gazda sokkal nagyobb súlyt helyez a vetésre, mint az aratásra? Vetni maga vet, vagy személyes felügyelete alatt végezteti el, – aratni lehet másokat is fogadni. Hogy lekaszálják, kévékbe kössék, betakarítsák, ahhoz ő maga nem kell. Milyen csodálatos igazság az e világ, nemzet, egyház és egyén életében, hogy nekünk embereknek nincs más munkánk, minthogy betakarítsuk azt, amit az örökkévaló Magvető elvetett és megérlelt. Oh, milyen senkik, utolsók, mindenkitől pótolhatók vagyunk. Dőljön bár kaszánk nyomán olyan rend, amelyet senki más nem tud utánunk csinálni, vagy legyünk bár csendes gereblyézők csupán, akik az elhullt búzakaralászokat szedegetik össze, mi senkik és semmik vagyunk. Ő az Úr, a Magvető. Ő jár a világ, a nemzet, egyház, egyén szántóföldjén. Őbenne nincs változás, sem változásnak árnyéka. Csendes léptekkel tovább jár a magyar barázdában és tekintete keres, új, izmos karokat, hogy amit Ő elvetett és felnevelt, alázattal betakarítsák.

Áldassék az Isten, hogy más a vető, más az arató, hogy Isten a vető, az ember csak arató, hogy Ő a minden, az ember semmi. Ámen.